

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ VE KIZÇEV

Kız çocukların eğitimindeki eşitsizlik ülkeden ülkeye önemli farklılıklar gösterir. Gelişmiş ülkelerde kız ve erkek çocukların eğitime katılımı ve sonraki süreçleri dengeli dağılır. Oysa ekonomik sorunlar yaşayan ülkelerde kız çocukları daha doğmadan ayrımcılığa uğrarlar. Dünya nüfusunun neredeyse yarısını oluşturan Çin, Hindistan ve Bangladeş'teki kız çocuklarının doğum öncesi ve sonrası uğradıkları kıyım çok acıdır.

2/3

EĞİTİMDE EŞİTSİZLİK

Gelişmekte olan ülkelerin 2/3'ü ilköğretimde cinsiyet eşitliğini sağlamıştır. Bu oran gelişmemiş ülkelerde ters yöndedir.

◆ Gelişmekte olan ülkelerdeki problemlerden birisi kız çocuklarının temel eğitim sonrasında okuldan alınmalarıdır. Türkiye de bu sorunu yaşamaktadır. Çalışma hayatına katılım süresi de aynı şekilde sıkıntılıdır.

◆ Bütün Dünya'da ilkokullara gitmeyen çocukların %53'ü kız çocuklarıdır.

◆ OECD ülkelerinde kadınların genel eğitim düzeyi erkeklerden daha yüksekken Türkiye'de daha düşüktür.

◆ OECD ülkelerinde 18-24 yaş aralığında "ne eğitimde ne de istihdamda" olan gençlerin oranının %31 ile en yüksek olduğu ülke Türkiye'dir. Bu sayı içerisinde kadınların oranı %43, erkeklerin %19'dur. OECD ülkelerinde kadın-erkek arasındaki fark %2'ler dolayında iken Türkiye'de %20'den fazla olması şaşırtıcıdır.

Aynı şekilde birçok ülkede hayatta kalmayı başaran kız çocukları okula gönderilmemektedir. Yine bir kısmı da kısa süreli eğitimlerinin ardından okuldan alınmaktadır. Yapılan araştırmalarda kız çocuklarının eğitimden uzaklaştırılmasında dini-ideolojik gerekçelerden ziyade ekonomik ve teknik zorlukların başrol oynadığı görülür. OECD ülkeleri arasında bile ekonomik gelişmişlik ile kız çocuklarının eğitim süresi, kalitesi ve yaşam başarıları arasında yakın ilişkinin olduğu görülür.

OECD verilerine göre Türkiye öğrenci başına okullara en az ödeme yapan ülke konumundadır. Eğitime yapılan ana harcamalarımız derslik ve diğer altyapı hizmetlerimize gitmektedir. Bu sebeple öğrencilerin desteklenmesi STK'lara kalmaktadır. Verilere bakılacak olursa özellikle kız çocuklarının ilerleyen sınıflarda ve yaşlarda aile dışı desteğe daha çok ihtiyaç duyduğu görülecektir

Türkiye'de kız çocuklarının erken yaşlarda erkeklere yakın eğitim aldığı biliniyor. Ancak orta ve lise aşamasıyla lisans dönemleri baz alındığında makas kız çocukları aleyhine açılmaktadır. Maalesef kız çocuklarımız lisans ve üzeri eğitim süreçlerinde erkek akranlarına kıyasla sayısal anlamda eşit olsa da genel yüzde olarak daha az şans elde ediyorlar.

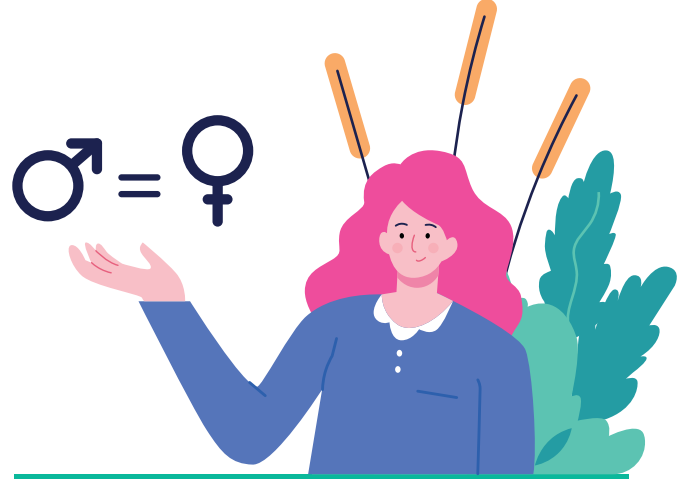
MEB ve TÜİK verilerine göre 15-18 yaş aralığındaki gençlerin okulu terk oranlarında cinsiyete bağlı anlamlı farklılıklar görülür. Buna göre sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi düştükçe kız çocuklarının ilerleyen yaşlarda okul terk etme oranı artmaktadır. Her ne kadar 12. sınıfa kadar okula gitme zorunluluğu olsa da ekonomik durumu zayıf ailelerin kız çocukları ilerleyen yaşlarda eğitimden kopmaktadır.

Türkiye’de genel okullaşma oranları ilkokulda %96, ortaokulda %94 ve lisede %80’dir. Okul terk oranları anlamlıdır; 15 yaş grubu için, erkeklerde %79, kız çocuklarında %86’dır. İlkokul çağlarında birbirine çok yakın giden kız-erkek okullaşma oranı liseli yaşlarda kızların aleyhine değişmeye başlıyor.

Kuzeydoğu, Orta ve Güneydoğu Anadolu’da kız-erkek okul terk sayılarındaki fark çok daha açıktır. Bu bölgelerde kızların %60’ı, erkeklerin ise %75-80’i okula devam etmektedir. Batı Anadolu ve Karadeniz’de iki cinsiyet arası eşitsizlik, yine kızlar aleyhine olsa da, %11’lere düşerken kıyı Akdeniz, Ege ve Marmara’da %5’lerin altına inmektedir.

PISA verilerinde ilk ve orta öğretim düzeyinde kız öğrencilerin genel başarı seviyesi erkeklere yakın, bazen daha yüksek çıksa da akranlarının birçoğunun okuldan kopmuş olmaları üzücüdür. Bu da göstermektedir ki, kız öğrenciler fırsat bulduklarında erkeklere göre daha başarılı olmaktadır. Bunun sebeplerinden birisi Türkiye’de kız öğrencilerin hayat başarısı için eğitim başarısını şart görmeleri ve kendilerini daha çok motive etmeleridir. Erkekler ise motivasyon için dışarıdan destek beklemektedir. Kızların ilerleyen yaşlarda daha çok ekonomik ve teknik desteğe ihtiyaç duyduğu söylenebilir.

Toplumsal cinsiyet bilindiği gibi kadın ve erkek arasındaki kültürel sebepli farklılığı tanımlamak için kullanılır. Dolayısıyla cinsiyet ayrımcılığından kasıt da kadının sonradan edindiği özellikler sebebiyle negatif ayrımcılığa tabi tutulmasıdır. Basitleştirecek, kadınların iş hayatında daha

%15

EĞİTİMDE EŞİTSİZLİK

- ◆ Türkiye’de sosyo-ekonomik açıdan daha az gelişmiş Kuzeydoğu ve Doğu, Güneydoğu Anadolu’da kız çocukların okul terk etme olasılığı erkeklere göre %15-20 oranında daha fazladır. Gelişmişlik düzeyinin yüksek olduğu yerlerde bu oran %4'lere kadar düşmektedir.
- ◆ PISA verilerine göre 15 yaş üzeri kız çocukların okuma-anlama becerileri erkek yaşlılarına göre %25 daha yüksektir. Bunun temel nedeni erkeklere göre daha çok ders çalışmaları ve maalesef gelecek kaygısı taşımalarıdır.
- ◆ Türkiye’de kızların erkelerden daha yüksek akademik başarı elde etmeleri farklı açılardan yorumlanabilir. PISA verilerine göre kızların başarısının altında aileyle daha iyi diyalog, iyi okula gitme, çok ders çalışma, okul aidiyeti ve gelecek kaygısı belirleyici olmaktadır. Ancak, bunlar toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin güçlü olduğu ülkelerde hayat başarısı için yeterli olmamaktadır.

düşük ücret almasının sebebi yeteneksizlikleri veya biyolojik sebepler değil toplumdaki eski alışkanlıklar ve yanlış düşüncelerdir.

Kadınların bütün Dünya'da ayrımcılığa uğradığı en önemli alanlardan birisi çalışma hayatıdır. Hem erkek meslektaşlarına göre daha az ücret almakta hem de işte yükselme konusunda haksızlığa uğramaktadırlar. Bedensel çalışma gerektiren işler yanında entelektüel uğraşılarda da kadınların erkeklere göre daha az görev aldığı, yükselmekte zorlandığı ve ücret eşitsizliği yaşadığı görülmektedir. Dünya'nın en büyük şirketlerinde bile kadınların üst düzey yönetici olma şansı azdır. Fortune 500 listesinde şirketlerin ancak %6,6'nın CEO'sunun kadın olduğu görülüyor. Dünya Ekonomik Forum'a göre Dünya genelinde kadınlar erkeklerle yaptıkları aynı işe karşılık 23 sent daha az kazanmaktadır.

Kadınların Dünya parlamentolarında temsil oranları artmakla beraber bu oran erkeklerin ancak 1/4'üne eşittir. Norveç, Finlandiya, İsveç, İzlanda gibi ülkelerde meclislerin yaklaşık %42'si kadınlardan oluşmaktadır. Ancak 2018 seçimlerine göre Türkiye'de bu oran maalesef %17,4'te kalmıştır.

Kadın vekillerin sayısının artması toplumsal cinsiyet eşitsizliğini azaltacak ve kamusal kararlardaki gücünü artıracaktır. Yine, kadın ve çocuk politikaları başta olmak üzere her alanda politikaların kadın gözüyle düzenlenmesine

\$77/100

ÜCRET EŞİTSİZLİĞİ!

"Dünya genelinde kadınlar, erkeklerin aynı iş için aldığı her bir dolara (100 cent) karşılık sadece 77 sent kazanıyor. Ücret ayrımcılığı, gelişmiş kabul edilen ülkelerde bile maalesef devam etmektedir."

"Fortune Dergisinin yıllık raporlarında en büyük 500 şirketin sadece %6,6'sında kadın CEO'lar görev yapıyor."

PARLAMENTER TEMSİL ORANI!

"Kasım 2018 itibarıyla ulusal parlamenterlerin yalnızca yüzde 24'ü kadındır. 1995 verilerine göre eşitlik oranı %11,3'tür. Küresel açıdan hızlı bir değişim öngörebiliriz.

TBMM'de son seçimlerde kadın erkek oranı %17,4'tür. Bu oran Dünya standartlarının biraz altındadır."

%24/%17

katkıları olacaktır. Bunun daha huzurlu bir Dünya için katkısının olabileceği düşünülebilir.

Dünya'da kadınların %35'i bir şekilde şiddetin kurbanı olmaktadır. Bu eylemlerin mağduru olan kadınların sağlıklı birer birey olup olamayacağı tartışılabilir. Kadın olmadan erkeğin, erkek olmadan kadının bir yanı hep eksik

kalacaktır. Geleneksel erkek egemen toplumun hızla değiştiği coğrafyamızda kadının geleneksel kalıplarını kırması ve sağlıklı bir toplumsal düzenin hem parçası hem de yaratıcısı olması beklenir. Ancak en gelişmiş kabul ettiğimiz ülkelerde bile bu süreçlerin uzun sürdüğünün bilincinde olarak, mesafeyi kısaltmanın yollarını aramak gerekir. Onların olumlu ve olumsuz deneyimleri bizim için yol gösterici olacaktır.

Ülkemizde yaşanan kadın sorunlarından birisi erken yaşlarda evlendirilme konusudur. 2019 yılındaki veriler ışığında aynı yaşlardaki kız çocuklarının erkeklere göre evlendirilme olasılığı 18 kat daha fazladır. Bu da zincirleme başka birçok soruna kaynaklık etmektedir.

Yeni nesillerin daha sorgulayıcı, özgürlükçü ve eşitlikçi olabilmesi için kadınların eğitim süreçlerine ve kamusal yaşama adil katılımı gerekir. Ancak kızların erken yaşlarda eğitimden koparılmaları ve evlendirilmeleri nedeniyle hem şiddet görmeleri hem de her alanda toplumsal düzenin dışında kalması kaçınılmazdır. Bu açıdan kızların çocuk yaşlarda evlendirilmesi, henüz evlilik, çocuk bakımı, sağlık konularında yeterli bilgiye ulaşmaması nedeniyle başka birçok soruna yol açtığı unutulmamalıdır.

En eşitlikçi toplumlardan biri kabul edilen Japonya'da bile erkekler kadınların ancak 1/3'ü kadar çocuklarıyla ilgilenebildiği Dünya'da "çocuk annelerin" nasıl çocuk yetiştireceği düşündürücüdür. Geçmişte bu görev kısmen geniş aile içerisinde dağıtılabildi.

Gelişmiş ülkelerde de kadına yönelik şiddet eylemleri can sıkıma devam ediyor. Her yıl Fransa'da 141, İngiltere'de 139 ve Almanya'da 123 kadın büyük oranda en yakınları tarafından öldürülüyor. Maalesef Türkiye'de bu rakam 470 civarındadır.

Kadına şiddetin en yaygın olduğu ülke Senegal'dir. Burada kadınların %87'si şiddet görüyor. Kanada'da kadınların %30'dan fazlası

%35

FİZİKSEL ve CİNSEL ŞİDDET

"Dünya'da kadınların yaklaşık yüzde 35'i hayatlarında bir veya daha çok fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalmıştır. Şiddet çoğunlukla eş ya da yakın partnerlerden gelmektedir."

"Dünya genelinde öldürülen her 2 kadından 1'i eşi veya ailesi tarafından öldürülüyor; erkekler için bu oran 1/20'dir."

ERKEN YAŞTA EVLİLİK!

"Bugün yaşayan yaklaşık 750 milyon kadın ve kız çocuğu 18 yaşından önce evlendi."

"TÜİK verilerine göre Türkiye'de 2018'de 1029, 2019'da 940 erkek çocuk evlendirildi. Buna karşılık; 2018'de 20.809 ve 2019'da ise 17.047 kız çocuğu evlendirildi."

750 mln

şiddet görürken Almanya ve Fransa da kadına yönelik şiddetin hızla arttığı ülkeler arasında bulunuyor. Türkiye’de ise 2020’de yayınlanan bir araştırmaya göre kadınların %68’i “kadınlar için en büyük problem olarak şiddeti gördüğünü” belirtmiştir. Kamuoyuna yansıyan kadın cinayetlerinin toplumda yarattığı infial sebebiyle bu eylemlerin azalması beklenirken rakamlar aksini göstermektedir.

Uluslararası insan kaçakçılığı da önemli bir problemdir. Özellikle sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi düşük olan ülkelere gelişmiş ülkelere yapılan insan kaçakçılığının en büyük mağdurları kadınlardır. Her yıl yaşları 12-35 arasında değişen milyonlarca kadın doğdukları yerlerden gelişmiş ülkelere götürülmektedir. Bu, çoğu zaman ekonomik vaatler veya hileli ve zorlayıcı yollarla yapılmaktadır.

Günümüzün küresel sorunlarından birisi boşanma sonrası çocuklarıyla yalnız yaşamak zorunda kalan kadınlardır. Hem ekonomik hem de sosyo-psikolojik açılardan büyük sorunlar yaşayan dul kadınlar ve çocukları maalesef

%71

KADIN CİNAYETLERİ ve KAÇAKÇILIK!

“BM raporlarına göre 2017 yılında Dünya’da 87.000 kadın cinayeti işlendi. Bunun yanında milyonlarca kadın da eş veya diğer yakınlarından şiddet görmektedir. Ülkemizde kadınların %68’i şiddeti en önemli sorun görmektedir.”

“Dünya’daki insan ticareti mağdurlarının % 71’i kadın ve kızlardan oluşuyor. Maalesef bu kadın ve kız çocuklarının 3/4’ü cinsel istismara uğruyor.”

BOŞANMA ve ÇOCUKLU, YALNIZ ANNELER!

“Boşanma sonrası çocuklarıyla yalnız yaşayan ebeveynlerin %84’ü kadınlardır.”

%84

suiistimale daha açık oluyorlar. Dünya’da boşanan ailelerde çocukların bakımı %84 oranında kadınlara kalmaktadır. Ancak yeterli ekonomik-sosyal güce sahip olmayan kadınlar ve çocukları için bu durum başa çıkılması güç zorlukları da beraberinde getirmektedir.

ÖZETLE

Kadınların eğitimden iş dünyasına, parlamentodan spora hemen her alanda erkeklerin gerisinde kalması tarihsel ve kültürel bir problemdir. Başka birçok sorun gibi cinsiyet eşitliği de modernleşmeyle daha çok konuşulmaya başlandı.

Aydınlanma hareketi Batı'da kadının eşitliği sorununu görünür kılmıştır. Özellikle bireyselleşme ve bireyin özgürlüğü tartışmaları kadınların yaşadığı ötekileştirmeyi göz önüne sermiştir. Elbette bu, uzun süren bir mücadelenin henüz başlangıcıydı. Somut adımlar için zaman gerekmiştir. 1960'lardan sonra çözüm arayışları hızlanmıştır. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında kadının iş gücüne duyulan yoğun ihtiyaçla beraber kadın erkek eşitsizliği konusunda belirgin adımlar atılmıştır.

Dünyanın önemli bir kısmında kadınların eşitsizliği doğumla başlamaktadır. Çin, Hindistan, Bangladeş, Nepal, Kuzey Afrika ülkeleri hatta şimdilerde Kafkasya'da her yıl milyonlarca kız çocuğu cinsiyetin belirlenmesinden sonra alınmakta veya doğumdan hemen sonra öldürülmektedir. UNICEF tahminlerine göre her yıl bu şekilde yok edilen kız çocuklarının sayısı en az 120 milyondur.

Kız çocuklarının doğmadan ve doğumdan sonra "yok edilmesi" doğal cinsiyet dengesine zarar veriyor. Doğada her 100 kız çocuğa karşılık ortalama 105 erkek çocuk doğarken kız çocuklarının yoğun şekilde öldürüldüğü ve yok

edildiği ülkelerde 100 kız çocuğuna karşılık erkek çocuk sayısı 118'dir.

Sayısal eşitliğin bozulması sebebiyle Hindistan'ın bazı yerlerinde kadınların 3-4 erkekle evlendirildiği bile görülüyor. Kız çocuklarının yok edildiği coğrafyalarda erkeklerin evlenecek kadın bulamaması

sebebiyle kadın kaçakçılığı, kızların erken yaşlarda evlendirilmesi veya tecavüz vakalarının arttığı küresel kuruluşlarca belirlenmiştir. Özetle, kız çocuklarının yok edilmesinin faturası yine kadınlara çıkarılmaktadır.

Türkiye'nin cinsiyet eşitliği karnesini özetlersek; Dünya Ekonomik Formu (DEF) 2020 Küresel Yıllık Raporunda Türkiye kadın eşitsizliği sıralamasında 153 ülke arasında 130. sırada yer almıştır. Kadın, Güvenlik ve Barış Endeksine göre de 167 ülke arasında 114. sırada kendisine yer bulabilmiştir. Maalesef DEF raporlarında yıllar içerisinde bazı iyileşmeler olsa da Türkiye kadın eşitsizliği sorunuyla başa çıkmakta iyi bir sınav verememektedir. Sadece sağlık hizmetlerine erişim konusunda Dünya sıralamasının ortalarına çıkabilen ülkemiz eğitim, iş hayatına katılım ve parlamenter sisteme katılım alanlarında ilk yüz ülke arasına girememektedir.

Özellikle kadınlara uygulanan şiddet, namus cinayetleri ve taciz vakalarının yüksekliği can sıkıcı boyutlardadır.

Ülkemizin genel kadın hakları konusunda yaşadığı zorluklar ortadadır. KIZÇEV olarak eğitim alanında kız çocuklarını desteklemek temel amacımızdır. Özellikle lisans düzeyinde ve devamında kızlarımızın desteklenmesi önemlidir. Üniversite okumak için ailelerinden uzaklaşan ya da aynı şehirde okumak için ekstra yardıma ihtiyaç duyan çocuklarımızı destekleyerek onları geleceğe taşımak görevimizdir. Bunu yaparken de sorgulayan, yaratıcı fikirlere açık ve özgürlükçü olmaları konusunda yol göstermeyi hedeflemekteyiz. Temel çıkış noktalarımızdan birisi, 18-24 yaş aralığındaki kız çocuklarının erkeklere göre

eğitim veya iř hayatina katılımlarının çok daha dūřuk olmasdır. OECD ũlkelerinde %20 'lerde olan bu oran Tũrkiye'de %31 iken daha acıklı veri bunun %43'ũnũ kadınların %19'unu erkeklerin oluşturmasdır.

KIZÇEV, kız çocuklarımızın daha iyi eğitim almaları ve çalışma hayatına daha iyi hazırlanmaları için mũcadele eder. Yarının ũđretmenleri, doktorları, mũteřebbisleri ve ebeveynleri olacak kızlarımızın fikri hũr, dũřũncesi sorgulayıcı olmasını arzu etmekteyiz.

Yerel ve kũresel veriler pek i açıcı olmasa da daha gũzel bir Dũnya için ũzgũr, sorgulayıcı ve başkalarının haklarına saygılı kadın bireyleri desteklemek gerektiğine inanıyoruz.

Bũtũn Dũnya'yı değiştirmesek de KIZÇEV olarak her biri birer dũnya olan gençlerimize katkı sunarak kelebek etkisi yaratmak istiyoruz.

Yararlanılan Kaynaklar:

- 1.<https://www.weforum.org/reports?>
- 2.<https://www.un.org/en/events/endviolenceday/index.shtml>
- 3.<https://www.oecd.org/education/>
- 4.https://www.unicefturk.org/yazi/egitim_calismalarimiz_dunyadan
- 5.https://aydindoganvakfi.org.tr/static/media/images/files/PISA_TR.pdf
- 6.<https://khas.edu.tr/tr/haberler/toplumsal-cinsiyet-ve-kadin-algisi-arastirmasi-2019-sonuclari-aciklandi>